

WOJEWODA OPOLSKI

Opole, 19 lipca 2023 r.
ZPS.I.431.18.2023.SH

**Pan
Henryk Lakwa
Starosta Opolski
ul. 1 Maja 29
45-068 Opole**

Wystąpienie pokontrolne

W dniach 20, 21, 25 i 28 kwietnia 2023 r. została przeprowadzona kontrola kompleksowa Powiatu Opolskiego w zakresie realizacji zadań powiatu wynikających z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie¹ oraz wybranych aktów wykonawczych. Szczegółowe wyniki kontroli zostały przedstawione w protokole z kontroli.

Realizację zadań Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu w kontrolowanym zakresie ocenia się **pozytywnie z nieprawidłowościami**.

Z ustaleń kontroli wynika, że:

1. Opracowano i był realizowany powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, który został przyjęty Uchwałą Nr XXVII/191/21 Rady Powiatu Opolskiego z dnia 28 stycznia 2021 r. w sprawie przyjęcia Powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2021-2026, jednakże w stosunku do Programu stwierdzono nieprawidłowości wyszczególnione poniżej (w części „stwierdzone nieprawidłowości”) w punkcie nr 1.
2. Opracowano i był realizowany program służący działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie, który został przyjęty

¹ (Dz. U. z 2021 r., poz. 1249), nazywana w dalszej części wystąpienia pokontrolnego: „ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie”.

Uchwałą Nr XXVII/192/21 Rady Powiatu Opolskiego z dnia 28 stycznia 2021 r. w sprawie przyjęcia „Powiatowego programu profilaktycznego w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci zagrożonych przemocą w rodzinie na lata 2021-2026”, jednakże w stosunku do Programu stwierdzono nieprawidłowości wyszczególnione poniżej (w części „stwierdzone nieprawidłowości”) w punkcie nr 2.

3. Powiat opolski nie prowadzi ośrodka wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie. Osobom dotkniętym przemocą w rodzinie zapewnia się miejsce w Domu dla Matek z Małoletnimi Dziećmi i Kobiet w Opolu oraz w Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Opolu.
4. Powiat opolski prowadzi Ośrodek Interwencji Kryzysowej, który funkcjonuje w strukturze organizacyjnej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu, jednak w stosunku do funkcjonowania OIK w Opolu stwierdzono nieprawidłowości wyszczególnione poniżej (w części „stwierdzone nieprawidłowości”) w punktach 3 i 4.
5. Kwalifikacje osób, które realizowały program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz program psychologiczno-terapeutyczny w PCPR w Opolu w 2022 r. spełniały wymogi określone w § 9 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki społecznej z dnia 22 lutego 2011 r., w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych warunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne.
6. Dokumentowano przebieg realizacji wszystkich edycji programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie oraz programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc w rodzinie realizowanych w 2022 r.
7. Poniesione środki finansowe na realizację programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie oraz programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc w rodzinie realizowanych w 2022 r. nie budzą zastrzeżeń.
8. Prowadzone są działania monitorujące i ewaluacyjne przebiegu i efektów realizacji programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Stwierdzone nieprawidłowości:

1. Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, który został przyjęty Uchwałą Nr XXVII/191/21 Rady Powiatu Opolskiego z dnia 28 stycznia 2021 r. w sprawie przyjęcia Powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2021-2026, nie został dostosowany do standardów wyznaczonych przez Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie obowiązujących w 2022 r. i 2023 r., tj. m. in.:
 - 1) program wymienia jedynie ogólnie realizatorów programu, tj. cyt.: *poradnie psychologiczno-pedagogiczne, stowarzyszenia, fundacje, organizacje pozarządowe*, bez wskazania, który z podmiotów odpowiada za realizację konkretnego działania;
 - 2) wskazuje podmioty do realizacji danego działania, tj. cyt.: *Obszar – „Interwencja”; Działanie – „Realizacja/ monitoring programów korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno- terapeutycznych dla sprawców przemocy w rodzinie; Realizator/ Partner – (między innymi) „Zakłady Karne/ Areszty Śledcze, prokuratury/ sądy funkcjonujące na terenie powiatu opolskiego”*, jednakże zadania te nie były konsultowane z tymi instytucjami – projekt programu nie został przekazany do tych instytucji celem uzyskania opinii;
 - 3) zawiera diagnozę zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu, jednakże opiera się ona jedynie na danych liczbowych uzyskanych z Wydziału Polityki Społecznej i Zdrowia Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu z lat 2017 – 2019, które dotyczą cyt.:
 - *liczby sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – A” w latach 2017-2019 na terenie powiatu opolskiego przez przedstawicieli podmiotów do tego uprawnionych,*
 - *zestawieniu ilości sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – A” w latach 2017-2019 w poszczególnych gminach powiatu opolskiego,*a tym samym zakres diagnozy jest minimalny i nie uwzględnia innych istotnych obszarów i zagadnień dotyczących problematyki przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Opolskiego;
 - 4) przedstawia harmonogram zaplanowanych do realizacji działań, z którego wynika jedynie, że wszystkie zaplanowane działania będą realizowane w okresie od roku 2021 do roku 2026, bez dokładnego wskazania, które

działania będą realizowane przez cały rok – w systemie ciągłym, a które w określonym kwartale danego roku;

- 5) przedstawia źródła finansowania programu, jednak nie wskazuje zaplanowanych nakładów finansowych na realizację programu w poszczególnych latach;
- 6) nie odwołuje się do Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie obowiązującego w 2022 i 2023 roku;
- 7) nie zawiera wskaźników, na podstawie których można zmierzyć, czy realizowane w powiecie zadania w ramach przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie przynoszą pozytywne skutki;
- 8) nie zawiera wzoru sprawozdania z realizacji programu.

Powyższe nieprawidłowości powodują, że powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie nie jest skutecznym narzędziem pozwalającym na osiągnięcie zaplanowanych celów, dostosowanym do specyfiki problemu przemocy w rodzinie występującej na terenie powiatu opolskiego.

2. Nie jest zachowana w pełni poprawność powiatowego programu profilaktycznego w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci zagrożonych przemocą w rodzinie na lata 2021-2026, tj. m. in.

- 1) program wskazuje jedynie ogólnie podmioty/instytucje, które zostały wyznaczone do realizacji działań zaplanowanych w programie, tj. cyt.: *Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Placówki Oświaty; Ośrodki Pomocy Społecznej, Komenda Miejska Policji, Poradnie psychologiczno-pedagogiczne, Placówki opiekuńczo-wychowawcze* – bez wskazania, który z podmiotów odpowiada za realizację konkretnego działania;
- 2) zawiera diagnozę zjawiska przemocy w rodzinie, jednakże opiera się ona jedynie na przeprowadzonym badaniu poziomu wiedzy uczniów szkół podstawowych na temat zjawiska przemocy w rodzinie, a tym samym zakres diagnozy jest minimalny i nie uwzględnia innych istotnych obszarów i zagadnień dotyczących problematyki prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci zagrożonych przemocą w rodzinie przemocy;
- 3) przedstawia harmonogram zaplanowanych do realizacji działań, z którego wynika jedynie, że wszystkie zaplanowane działania będą realizowane

w okresie od roku 2021 do roku 2026, bez dokładnego wskazania, które działania będą realizowane przez cały rok – w systemie ciągłym, a które w określonym kwartale danego roku;

- 4) przedstawia źródła finansowania programu, jednak nie wskazuje zaplanowanych nakładów finansowych na realizację programu w poszczególnych latach;
- 5) nie zawiera wskaźników, na podstawie których można zmierzyć, czy realizowane w powiecie zadania w ramach problematyki prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci zagrożonych przemocą w rodzinie przemocy przynoszą pozytywne skutki;
- 6) nie zawiera wzoru sprawozdania z realizacji programu.

Powyższe nieprawidłowości powodują, że powiatowy program profilaktyczny w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci zagrożonych przemocą w rodzinie nie jest skutecznym narzędziem pozwalającym na osiągnięcie zaplanowanych celów, dostosowanym do specyfiki tego problemu występującej na terenie powiatu opolskiego.

3. Brak zabezpieczenia okien, w pomieszczeniu OIK w Opolu przeznaczonym do przyjmowania interesantów, przed samowolnym i niekontrolowanym otwarciem ich przez te osoby i niewyposażenie tego pomieszczenia w system alarmowania dla pracowników w sytuacjach zagrożenia.

Wobec powyższego, istnieje realne zagrożenie, że osoby korzystające z usług OIK mogą dokonać w tym pomieszczeniu czynu, który może zagrozić ich własnemu bezpieczeństwu oraz bezpieczeństwu pracownika, natomiast brak zamontowanego w tym pomieszczeniu systemu alarmowania, który mógłby wykorzystać pracownik w sytuacji zagrożenia, powoduje bezpośrednio zagrożenie jego bezpieczeństwa.

4. Niewłaściwe realizowanie zadań wynikających z art. 6 ust. 3 pkt 4 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w związku z art. 47 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej poprzez niezapewnianie w ramach interwencji kryzysowej – w sytuacjach uzasadnionych – schronienia do 3 miesięcy dla każdego mieszkańca powiatu opolskiego.

Niezapewnianie w ramach interwencji kryzysowej – w sytuacjach uzasadnionych – schronienia do 3 miesięcy dla każdego mieszkańca powiatu opolskiego narusza art. 6 ust. 3 pkt 4 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w związku z art. 47 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej i powoduje, że

niewłaściwie realizowane są zadania w tym zakresie, a to może doprowadzić do sytuacji, w której osoba/rodzina potrzebująca tego schronienia nie otrzyma go.

Za powstałe nieprawidłowości, wyszczególnione powyżej w części „stwierdzone nieprawidłowości”, odpowiadają:

- 1) Rada Powiatu Opolskiego – za nieprawidłowości wymienione w punktach 1, 2 i 4;
- 2) Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu – za nieprawidłowość wymienioną w punkcie 3.

W związku z powyższym, na podstawie § 19 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 czerwca 2011 r. w sprawie nadzoru i kontroli nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2011 r. Nr 126, poz. 718)

zalecam:

- 1) dostosowanie powiatowego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony ofiar przemocy domowej do obowiązujących aktów prawnych z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz standardów określonych w Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz właściwe jego realizowanie;**
- 2) właściwe opracowanie i realizację programu służącego działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową,**
- 3) zabezpieczenie okien, w pomieszczeniu Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Opolu przeznaczonym do przyjmowania interesantów, przed samowolnym i niekontrolowanym otwarciem ich przez te osoby i wyposażenie tego pomieszczenia w system alarmowania dla pracowników w sytuacjach zagrożenia;**
- 4) realizowanie zadań wynikających z art. 6 ust. 3 pkt 4 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej² w związku z art. 47 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej poprzez zapewnianie w ramach interwencji kryzysowej – w sytuacjach uzasadnionych – schronienia do 3 miesięcy dla mieszkańców powiatu opolskiego.**

² (Dz. U. z 2023 r., poz. 535)

Informację o sposobie wykonania zalecenia, a także o działaniach podjętych na rzecz jego realizacji lub o przyczynach nie podjęcia tych działań, należy przedłożyć do Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu, w terminie 30 dni od otrzymania niniejszego wystąpienia.

Stosownie do art. 7 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej do nadzoru i kontroli, o których mowa w ust. 1 pkt 5 i 6 tej ustawy, stosuje się odpowiednio przepisy art. 126-133 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej³.

Kontrolowanej jednostce zgodnie z art. 128 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej przysługuje prawo do zgłoszenia zastrzeżeń do otrzymanych zaleceń pokontrolnych w terminie 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego.

Zgodnie z art. 130 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych – podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 12 000 zł.

Z up. Wojewody Opolskiego

Mieczysław Wojtaszek

Dyrektor

Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej

³ (Dz. U. z 2023 r., poz. 901) – zażywanej w dalszej części wystąpienia: ustawą o pomocy społecznej..